

Бұл жадынаманы телефон жанында ұстаңыз. Төмендегі ережелер ең жиі тәсілдерді тоқтатуға көмектеседі: «банктің қауіпсіздік қызметі», «1414/eGov», «сәлемдеме», «туысқаныңыз қиын жағдайда», «инвестиция» және т.б.

Әрқашан 3 ереже

- SMS/қосымшадағы кодтарды ешкімге айтпаңыз.
- «Қолдау қызметі» сұраса да, қолданба орнатпаңыз.
- Тек ресми арна арқылы тексеріңіз (қосымша/ресми нөмір).

5 қауіпті белгі

- Асықтырады: «шұғыл», «қазір», «әйтпесе ақша кетеді».
- Код/пароль/карта деректерін сұрайды.
- SMS/мессенджердегі сілтемені ашуды сұрайды.
- «Қауіпсіз шотқа» ақша аудартқысы келеді.
- Мессенджер арқылы «ресми» аватармен хабарласады.

Қоңырау шалды/жазды — не істеу керек

- Үзіліс жасаңыз. Дереу шешім қабылдамаңыз.
- Айтыңыз: «Мен ресми нөмірге өзім хабарласамын». Қоңырауды аяқтаңыз.
- Ресми нөмірді табыңыз (картада/сайтта/қосымшада) және қайта қоңырау шалыңыз.
- Күмән болса — жақын адамыңыздан бірге тексеруді сұраңыз.

Ең маңыздысы — тез әрекет ету: қолжетімділікті бұғаттау, дәлел жинау және банк/полицияға жүгіну.

30 минуттық жоспар

- Карта мен онлайн-банкті бұғаттаңыз (қосымша/колл-орталық арқылы).
- Құпиясөздерді ауыстырыңыз (пошта, банк, әлеуметтік желілер). 2FA қосыңыз.
- Скриншот жасаңыз: нөмір/ник, хат алмасу, сілтемелер, аударым түбіртектері.
- Егер қолданба орнатсаңыз — жойыңыз, құрылғыны тексеріңіз.
- 102 арқылы полицияға арыз беріңіз және өтініш нөмірін сақтаңыз.

Қайда жүгіну керек

- Шұғыл көмек: 112
- Полиция: 102
- Банкіңіздің колл-орталығы: картада/қосымшада
- Киберинцидент: KZ-CERT (ресми сайт арқылы)

Пайдалы сөйлемдер

- «Мен ресми нөмірге өзім хабарласамын».
- «SMS кодын айтпаймын. Сау болыңыз».
- «Ештеңе орнатпаймын және сілтемені ашпаймын».